

עם הפנים קיר

אמנות רחוב היא כיום סצנה אמנותית לוחטת ברחובות של הערים המרכזיות בעולם. מה שהתחיל כפעילות מחאה מחתרתית ולא חוקית הפך עם השנים לעניין לגיטימי, המוסיף עניין וצבע במרחב הציבורי. קבלו "טעימה" מכמה ערים, שאמנות הרחוב שלהן מהווה אטרקציה של ממש לחובבי הז'אנר

— כתבה נורית זלצמן | צילומים Shutterstock —

כל מי שמשוטט בערים הגדולות ברחבי הגלובוס מתקשה להתעלם מהעושר הצבעוני והוויזואלי של אמנות רחוב צעירה ועכשווית. את הביקור בערים אלה אפשר להעשיר מעבר לאטרקציות התיירותיות הרגילות, דרך אמנות הרחוב שלהן, המספקת חוויה אורבנית במיטבה, כפי שהתושבים המקומיים חווים אותה בשגרת חייהם.

הגרפיטי מוכר עוד משחר ההיסטוריה, מהתקופה הרומית, והוא ליווה תמיד את התרבות האנושית. אמנות הרחוב המודרנית, שהתחילה בשנות ה-80 של המאה הקודמת כחלק מתרבות ההיפ־הופ והברייקדאנס ברחובות, היתה שנויה במחלוקת מאחר שנגעשה בסתר, באופן לא מסודר ולא חוקי. עם הזמן הפכה לממוסדת יותר, ועבודות של אמנות רחוב אף מוזמנות על ידי העיריות כדי להחיות אזורים מוזנחים ולהגדיל את מספר המבקרים והתיירים בעיר.

מקור המילה גרפיטי הוא מהמילה האיטלקית "Graffare", שפירושה הוא

היופי באמנות הרחוב הוא בכך שלא צריך להיות שוחר אמנות כדי ליהנות ממנה. זוהי חוויה אותנטית, שנספגת תוך כדי הליכה ותנועה ברחוב ומשתלבת עם האווירה של הסביבה והקהילה המקומית. בערים רבות מתקיימים סיורים מודרכים של אמנות רחוב וגרפיטי, שבאמצעותם אפשר להכיר טוב יותר את העיר, הקהילה והחיים בה. אמנות

ציור קיר מדליק על חזית גלריה בשכונת וויליאמסבורג בברוקלין, ניו יורק

ציור קיר מתקלף של ילדים רוכבים על אופניים אמיתיות. פנאנג, מלזיה

ציור הקיר הגדול בעולם. 190 מטר אורך, בשדרה האולימפית בריו דה ז'ניירו

אמנים נוספים - יצירת אמנות רחוב במטרה להחיות את הקירות הישנים והמוזנחים ולצייר עליהם דמויות וסצנות מהחיים האמיתיים במקום. היצירה, הנקראת "המראות של ג'ורג' טאון", אכן הכניסה לרחובות הומור וחיים, והיא מאופיינת בכך שבתוך הציורים משולבים חפצים אמיתיים מהרחוב, כמו אופנוע ישן או אופניים, שעליהם רוכבות דמויות מצוירות של ילדים.

ציורי קיר מרהיבים על צד הבניין המשופץ של Fugaz - Callao Monumental כלימה, פרו. צילום באדיבות Fugaz Archive

האזור מקבלים אפשרות לעבוד במקום וללמוד אמנות, ספורט, אנגלית ומחשבים, וכל זאת במטרה להקנות להם עתיד טוב יותר. מסלול אמנות הרחוב ב'Callao נחשב אחד מהשישה החשובים באמריקה הלטינית, לפי התקשורת המקומית. באפריל

ובינלאומיים ציירו על הקירות ביחד עם התושבים - בוגרים וילדים. כיום יש יותר משישים ציורי קיר מרהיבים ביופיים סביב המבנה המרכזי המשופץ של הפרויקט, המציע בתוכו גלריות, תערוכות אמנות, סטודיו ומגורים לאמנים, הופעות מוזיקה ומחול, מסעדות, בוטיקים ועוד. תושבי

לימה: ציור קיר צבעוני של האמן הפרואני Decortor בשכונת Callao. צילום: Sheishu

לימה, פרו
"Callao Monumental"

באזור הנמל Callao, הצמוד ללימה, הקים לפני שלוש שנים גיל שביט, ישראלי חובב אמנות המתגורר בפרו, פרויקט הנקרא "Callao Monumental". האזור, שנחשב בעבר אזור פשע וסמים מסוכן, הפך למקום טרנדי ותוסס של אמנות ותרבות ולאחת האטרקציות התיירותיות המומלצות בלימה. האג'נדה היא לעצור את מעגל האלימות ולהפוך את האזור למקום שבו קהילה, אמנות ותרבות חיות יחדיו, ללא הבדלי דת, מין, צבע עור ומעמד סוציאקונומי. כדי לבנות קהילה חדשה ולהתקרב אליה, השינוי התחיל דרך אמנות הרחוב, כאשר אמנים מקומיים

פנאנג, מלזיה
"המראות של ג'ורג' טאון"

ג'ורג' טאון, עיר הבירה של מדינת פנאנג במלזיה, היא אחד מאתרי המורשת העולמית של אונסקו, בזכות ההיסטוריה העשירה שלה ועברה הרבתרבות. אך בשנים האחרונות נבנו לה גם מוניטין של עיר עם אמנות רחוב מקסימה, שבאה לידי ביטוי על קירות החנויות הסיניות המסורתיות ובכל רחבי העיר. ב-2012 הזמינה עיריית ג'ורג' טאון את האמן הליטאי ארנסט זכרביץ' ליצור - עם

השדרה האולימפית (Olympic Boulevard) שיצר קוברה, באזור הנמל, היא באורך 190 מטר, גובה 15 מטר ובסך הכל כ-3,000 מ"ר של ציורי קיר צבעוניים מרהיבים. קוברה בחר לצייר חמש דמויות שונות של ילדים המייצגים את חמש היבשות, כמו חמש הטבעות הצבעוניות של סמל האולימפיאדה. הקיר האמנותי היפהפה נקרא "We are one", ומטרתו של האמן היתה להעביר את המסר שכל ילדי היבשות קשורים זה בזה, וביחד אנחנו אחד שלם בעולם.

פרט מתוך ציור הקיר של האמן הברזילאי אדוארדו קוברה, השדרה האולימפית, ריו דה ז'ניירו. צילום: Flickr

הרחוב חיה, מתפתחת ומשתנה, וסופה להתכלות ולא להישמר. מה שנראה היום יכול להיעלם מחר, עקב תנאי מזג אוויר, הריסת מבנים או ציורים חדשים על הישנים. הנה המלצה על חמש ערים עם סצנת אמנות רחוב תוססת.

ריו דה ז'ניירו, ברזיל
השדרה האולימפית

ריו דה ז'ניירו היא לא רק עיר של חופים משגעים וריקודי סמבה. לקראת המשחקים האולימפיים שנערכו בעיר בשנת 2016 הוזמן הצייר הברזילאי אדוארדו קוברה על ידי הוועד האולימפי הבינלאומי לצייר את ציור הקיר הגדול ביותר בעולם.

"ילדה קטנה בכחול" נשענת על חלונת הבניין בעיר ג'ורג' טאון בפנאנג, מלזיה

ברלין, גרמניה East Side Gallery

האיסט סייד גלרי היא הגלריה הגדולה בעולם תחת כיפת השמים. מדובר בשריד הארוך ביותר שנותר מחומת ברלין, המשמש עדות היסטורית לכך שבעבר פוצלה העיר על ידי חומה לשני חלקים - אחד השתייך לגרמניה המערבית והשני לגרמניה המזרחית, הקומוניסטית. 28 שנים אחרי הקמתה נפלה החומה, ואיתה השלטון הקומוניסטי באזור. הגלריה, שאורכה כ-1.3 ק"מ, נחשבת אטרקציית חובה תיירותית, והיא ממוקמת במזרח העיר. קטע החומה מעוטר במאה ציורים צבעוניים פרי עבודתם של אמני רחוב וגרפיטי, שהגיעו מ-21 ארצות להעביר את תחושותיהם ומסרים פוליטיים על דיכוי וחופש. ציור מפורסם ביותר הוא הנשיקה הצרפתית של המנהיגים הסובייטים, ברז'נייב מברית המועצות והונקר ממזרח גרמניה. ציור זה מסמל מעין אבסורד לאופיו של המשטר הקומוניסטי של אותה תקופה, ששניים ממנהיגיו מבצעים, לכאורה, אקט הומוסקסואלי, דבר המנוגד לתפיסת עולמם. עוד ציורים מפורסמים הם של רכב הפורץ את חומת ברלין, אנשים הנמלטים מהצד המזרחי של החומה לצד המערבי, וציור הנקרא "ארץ האבות", המשלב את דגלי ישראל וגרמניה לדגל אחד, המהווה סמל של אחווה ושלוה בין כל העמים והגזעים בעולם.

לגיטימית, שמכסה רכבות תחתיות, גשרים, מבנים וסמטאות בכל רחבי העיר. היא קיבלה גם כיוון נוסף, כשחברות פרסום החלו לשכור אמני רחוב, שיציירו על גבי קירות מסרים שמקדמים מוצרים של חברות מסחריות. סצנת האמנות הניו יורקית פעילה במיוחד בלוֹאֶר איסט סייד, בצ'לסי, בברונקס, בהארלם, וכמובן, בשכונת וויליאמסבורג בברוקלין, שהפכה בשנות ה-90 משכונת מצוקה מתועשת לשכונה בוהמיינית עם ברים ובתי קפה ועם סצנת אמנות רחוב לוחטת. כיום העתיקו האמנים את מקומם מוויליאמסבורג לאזור זול יותר בברוקלין - שכונת הפועלים Bushwick, שנעשתה מעוז ההיפסטרס. קירות בתי חרושת ומפעלי תעשייה בשכונה מכוסים ציורים ענקיים. על אמנות הרחוב המרהיבה שמתחלפת אחת לשנה באזור זה אחראי ארגון בשם בושוויק קולקטיב, אשר הוקם ב-2012. הארגון מאגד את מיטב אמני הרחוב מהעולם, שמציירים באופן חוקי במטרה לייפות את האזור התעשייתי ולהפוך אותו למזיאוון ססגוני פתוח.

ציור קיר בשכונת בושוויק בברוקלין. ציור על ידי חברי ארגון בושוויק קולקטיב

► 2019 יפתח במקום מוזיאוון לאמנות אורבנית, אשר יכלול עבודות של אמני גרפיטי ידועים מרחבי העולם.

ניו יורק

וויליאמסבורג ובושוויק כמשל

אי אפשר לכתוב על אמנות רחוב בלי להזכיר את ניו יורק, ה"מכה" של אמנות הרחוב והגרפיטי בעולם. מה שהתחיל כאמנות ונדליסטית ולא חוקית בשנות ה-70 של המאה הקודמת, עם כנופיות רחוב ואמני מחאה שריססו על הקירות מסרים חתרניים, נעשה עם השנים אמנות

East side gallery: ציור קיר של מכונית Trabant מזרח גרמנית פורצת את חומת ברלין

ה"נשיקה" של ברז'נייב והונקר על קטע החומה ב-East side gallery, ברלין. הכתוב בגרמנית מחתת לציור: "אלוהים שלי, עזור לי לשרוד את האהבה הקטלנית הזאת"